

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 7
FEBRUARI
1920

STILFULLA & ELEGANTA

DRÄKTER, KAPPOR & PÄLSAR

För DAMER

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.

74-78 DROTTNINGGATAN 74-78

COLLAN-OLJAN,

världens förnämsta läderpre-
servativ, gör skodonen *absolut*
vattentäta och *minst dubbelt*
varaktiga.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN
T. OLSEN, Stockholm.

ADVOKATFIRMAN

ANDÉN & STAËL VON HOLSTEIN

Innehavare: Jur. Kand. EVA ANDÉN

Ledamot av Sv. Adv. Samf.:

Rikstel.
75 76

Jur. Kand. MATHILDA STAËL von HOLSTEIN
LILLA VATTUGATAN 14, 1 tr., vid Brunkebergstorg

Allm. Tel.
183 36

*Testamenten, boutredningar, äktenskapsförord, familjerättssaker,
hyresärenden, fastighetsförvaltning, juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar besvaras.*

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hovleverantör

Nr 4 29 FREDSGATAN 3 :.: STOCKHOLM N. Y. 50 48

Sveriges äldsta, största och bäst
renommerade *specialaffär* i

Siden- och Ylleklän-
nings yger

Prover till landsorten sändas *gratis* och
franco.

Telefon
539
Malmö

Perslow's

SIDEN- &
MANUFAKTUR-
AFFÄR

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG VII

FEBRUARI 1920

HÄFTE 2

Vi hustrur.

Förslaget till ny giftermålsbalk har av kvinnorna hälsats med livlig tillfredsställelse, det tillgodoser ju alla de önskinningar, för vilka man inom kvinno-kretsar arbetat i snart femtio år.

Sedan den ogifta kvinnan blivit i lag tillerkänd samma rätt som mannen, att vid viss ålder få fritt förfoga över sig själv och allt vad hon ärvt eller förvärvat, blev orättvisan i hustruns ställning inom äktenskapet i ögonen fallande. Hon stod under makens målsmanskap och förvaltningsrätten över all hennes egendom tillkom endast honom, hon hade själv ej rätt att disponera något därav, ej heller att fordra något av honom.

För att åstadkomma en bättre ställning för hustrun bildades 1873 av åtskilliga framstående personer i Stockholm, både män och kvinnor, "Föreningen för gift kvinnas äganderätt", vilken förening efter Fredrika-Bremer-Förbundets tillkomst så småningom uppgick i förbundet.

L. J. Hierta hade redan 1871 gjort sig till språkrör för kvinnorna genom att i riksdagen framlägga en motion om

viss inskränkning i mannens förvaltningsrätt. Motionen hade ingen påföljd, men de följande åren kommo nya likartade motioner, framkallade genom den nämnda föreningen, och 1874 vanns k. m:ts sanktion på beslut fattade vid samma års riksdag, rörande inskränkning under vissa förutsättningar i mannens förvaltningsrätt av hustruns enskilda egendom genom s. k. äktenskapsförord, samt om rätt för hustrun att själv råda över sin arbetsförtjänst. Således på en gång de båda egentliga åtgärder som skett till hustruns förmån under mer än fyra årtionden.

Genom lagens tolkning har förmånen för hustrun att själv få disponera sin arbetsförtjänst på ett betänkligt sätt kringsskurits, enär allt vad hon köper för denna sin förtjänst genast, liksom allt annat, ingår under mannens förvaltning, och det är således endast vad hon kan kontant spara, som förblir hennes eget.

I avseende på äktenskapsförordet har det, som verkligen kunde ha varit effektivt, kommit till jämförelsevis ringa användning. Anledningen härtill är otvivelaktigt att söka i männens ovilja mot

saken, varigenom den uppfattningen spritt sig bland kvinnorna, att i en sådan åtgärd ligger ett misstroende mot den blivande äkta mannen, som den unga fästnön ej vill göra sig saker till, och efter vigseln är det för sent, då är hustrun ej längre en personlighet, med vilken avtal kan göras.

(Enligt det nya förslaget kan även efter vigseln äktenskapsförord upprättas.)

I hustruns förmögenhetsrättsliga ställning har efter 1874 endast en del mindre jämkningar till hennes förmån ägt rum, såsom t. ex. i avseende på boskillnad, men någon djupgående förändring har ej vidtagits; det har blott varit en ny klut på ett gammalt kläde, som gjort det hela till ett lappverk.

Enhetligt och genomgripande brytes nu på en gång med hela den såsom rudiment från en grå forntid kvarstående uppfattningen, vilken under fordom rådande livsförhållanden var sann, att kvinnan är oförmögen att skydda sig själv och reda sig i världen och därför har det bäst, om hon som hustru viljelöst och underdånigt låter mannen bestämma om allt, både för henne och barn, samt förvalta det som finns.

Förslaget ger uttryck för nutidens syn på saken: makarna äro i allt likställda, hava samma skyldigheter och rättigheter och samma ansvar. Detta är konsekvent och utan räddhåga genomfört. Uppenbart är, att mången skall i häpnad rygga tillbaka för en så radikal förändring, men det är otvivelaktigt enda sättet att få reda i det hela; alla kompromisser skulle blott leda till nya strider och nya omändringar, som i sin tur skulle ändras, och lappandet

sålunda oavbrutet fortgå, tills ingen längre skulle gilla klädnaden.

Att många män protestera mot förslaget, då det nu framlägges, är alldeles naturligt. Det strider alltför mycket mot hävdvunnen uppfattning, och många äro fullt övertygade om att det som så gör är till skada för landet, och deras samveten bjuda dem att kämpa där emot.

Varje tidsenligt framsteg i avseende på kvinnans ställning har för övrigt alltid mötts av samma motstånd. Redan den första blygsamma anhållan, att ogift kvinna skulle kunna få rättighet att begära, att under vissa förhållanden få bli myndig vid 25 års ålder, väckte ovilja. Samma var förhållandet då förslag framkommo, ett efter annat, att myndigheten skulle inträda vid viss ålder utan någon särskild hänvändan, att hon som myndig skulle få vara sin egen giftoman, att hon skulle få tillgång till olika läroanstalter, att hon skulle få rätt att beträda levnadsbanor förut reserverade för män m. m., allt har framkallat först ett ytterst häftigt motstånd, sedan, då sådant ej längre blev möjligt, en bekymrad huvudskakning, under uttalande av de sorgligaste spådomar om det öde som hemmet, familjen och landet, för att ej tala om kvinnan själv, skulle gå till mötes genom dylika lagändringar. Så fort lagen kommit till stånd ha dessa hotande utsikter försvunnit och allt har gått i fred och ro framåt, tills nästa storm brutit ut.

Det finns även kvinnor — ehuru de nog ej äro många — som tycka att detta om giftermålsbalkens ändring är ett bråk i onödan, de anse att inga äk-

tenskap lida under de nuvarande stadgarna. Nekas kan ej att detta starkt påminner om den gamla historien om någon, som i ett menageri såg en giraff, ogillande utbrast: sådana djur finnas inte. Olyckliga hustrur äro inga sällsynta djur, de finnas runt omkring oss. De, vilka leva i ett på kärlek grundat äktenskap med en ädelsinnad man, i ett skyddat hem med välordnad ekonomi, de tro att ingen har ont av den nu gällande lagen och deras män säga måhända, att detta allt är bråk av kvinnosakskvinnor, ingenting annat. Var och en som gör sig mödan att själv forska något skall snart komma till en annan uppfattning: beviset på motsatsen kanske finnes i närmaste gård. Otaliga äro de hustrur, vilka just på grund av denna lag lida de svåraste marter både till kropp och själ, och det synes underligt om någon kunnat undgå att få reda på en sådan olycklig. Vi lyckliga hustrur hava ej rätt att slå oss till ro i den glada förnimmelsen att vi ha det bra, vi må ihågkomma, att desto större förpliktelser hava vi just därför mot dem, som genom livet fått en motsatt erfarenhet.

Att förslaget juridiska detaljer möjligen kunna erbjuda en del anfallspunkter vill ingen bestrida, men det är storlaget anlagt och väl genomfört, och vi kvinnor hoppas, att det måtte bliva antaget av innevarande års riksdag.

Det har framställts — även av en kvinna — att skäl måhända kunde vara att uppskjuta avgörandet tills kvinnorna erhållit rätt att vid valurnorna tillkänna sin mening. Detta resonemang skulle i avseende på många frågor, som under de senare åren avgjorts, haft sitt fulla berättigande, men det är alls icke tillämpligt på det nu föreliggande förslaget. Styrelserna inom en mängd kvinnoföreningar, omfattande många tusental medlemmar, ha vid upprepade möten under de senare åren haft tillfälle att med varandra överlägga om sina önskemål i denna fråga och om sättet för önskningarnas förverkligande i lagen; i stort sett har man ock enats därom. I skrivelser till lagberedningen ha de ock framlagt de resultat till vilka de kommit. Sedan lagen var utarbetad ha dessa föreningar i skrivelse till k. m:t givit uttryck åt sin anslutning till förslaget. Man svävar således i detta fall icke alls i ovisshet om vilken ställning det stora flertalet av mera intresserade kvinnor inom samhället intaga till beslut i frågan. Det synes ock som om det vore lämpligt att, innan hustrun blir fullmyndig medborgare och börjar utöva därmed sammanhängande rättigheter, hon hade upphört att inom äktenskapet stå under annans målsmanskap.

AGDA MONTELIUS.

Inbjudan till Internationella kvinnorösträttsalliansens åttonde kongress.

Internationella kvinnorösträttsalliansens styrelse uppmanar härmed de till alliansen anslutna 26 nationella föreningarna att sända delegerade till den åttonde internationella kongressen som samlas i Madrid, Spanien, 2—8 maj 1920.

De anslutna nationella rösträttsföreningarna i Amerikas Förenta Stater, Australien, Belgien, Bulgarien, Danmark, Finland, Frankrike, Island, Italien, Kanada, Kina, Nederländerna, Norge, Portugal, Rumänien, Ryssland, Schweiz, Serbien, Storbritannien, Sverige, Sydafrika, Tyskland, Ungern ha rätt att sända 12 delegerade var, och föreningarna i Böhmen, Galizien och Österrike ha rätt till vardera två delegerade. Anhållan om anslutning till alliansen kommer att framställas av rösträttsföreningarna i Argentina, Kuba, Spanien och Uruguay.

En särskild inbjudan att sända officiella delegerade riktas till alla världens regeringar. Nationella föreningar, som sympatisera med vår rörelse, inbjudas att sända ombud. Särskilt inbjudna delegerade väntas också från Birma, Indien, Japan, Kina och holländska Ostindien. Enskilda personer, vilken ras eller trosbekännelse de än tillhöra, som tro på kvinnans-medborgarens rätt att med röstsedeln skydda sina intressen i samhället inbjudas att närvara.

Sedan den sista kongressen, som hölls

i Budapest 1913, har det största av alla världskrig förött jorden. Ur dess vånda och tragiska händelser ha många nationers kvinnor utgått politiskt fria. De senaste sju åren ha vi bevittnat segrar för kvinnorösträtten i ej mindre än sexton länder. I Belgien, Böhmen, Britiska Ostafrika, Danmark, Holland, Island, Jamaika, Kanada, Polen, Rhodesia, Ryssland, Storbritannien och Irland, Sverige, Tyskland, Ungern och Österrike ha kvinnorna fått rösträtt, helt eller delvis, och i Amerikas Förenta Stater ha Arizona, Arkansas, Michigan, Nevada, New-York, Oklahoma, Syd-Dakota och Texas lagts till de stater, som givit kvinnorna full rösträtt; förslaget om federal rösträtt har gått igenom i kongressens båda hus och ratificerats av 22 av de erforderliga 36 staterna.

Denna rättvisans triumf är otvivelaktigt ett av de mest påtagliga och bestående resultaten av världskriget som äro skönjbara. Det beklagas allmänt bland kvinnorna att deras politiska frihet har sprungit fram ur andras lidanden, men de glädja sig åt att den finnes. Det skall icke längre slösas kraft i striden att försäkra åt kvinnorna rätt som ansvariga medborgare. Försedda med nya rättigheter och ny makt äro de fria att vända sina hjärtan och sitt arbete till samhällslivets stora problem.

Är vårt gemensamma arbete nu än-

dat? Eller skola vi fortsätta tills alla länders kvinnor likaledes erhållit politisk frihet? Är kvinnornas frigörelse fullständig, eller finnes det mera arbete att utföra innan detta mål nåtts? Skicka världens kvinnor bud till oss om ytterligare hjälp, vilken fordrar att vi arbeta vidare?

Detta är allvarliga frågor, som vi måste ställa till oss själva, och vi skola tala ut dem i ett romanskt land, så att

Carrie Chapman Catt,
U. S. A., Ordförande.

Millicent Garrett Fawcett, Storbritannien, 1:ste vice ordf.; Annie Furuhjelm, Finland, 2:dre vice ordf.; Anna Lindemann, Tyskland, 3:dje vice ordf.; Marguerite de Witt de Schlumberger, Frankrike, 4:de vice ordf.; Adela Coit, Storbritannien, 1:ste skattmästare; Signe

budskapet om vår tro på kvinnorna må höras där det behöves.

Kom, rösträttskamrater i alla länder, sänd delegerade till den stora kongressen i Madrid, så att vi tillsammans få höra den underbara skildringen av vår rörelses utveckling sedan vi sist råkades och vi tillsammans få rådslå om hur vi skola bäst använda vår nyligen vunna makt till det bästa för alla folk.

Bergman, Sverige, 2:dre skattmästare; Katherine Dexter McCormick, U. S. A., 1:ste korr. sekreterare; Jane Bridgode, Belgien, 2:dre korr. sekreterare; Chrystal Macmillan, Storbritannien, 1:ste protokollf. sekr.; Marie Stritt, Tyskland, 2:dre protokollf. sekr.

Statstjänsten.

I årets trontal förebådas grundlagsändring i syfte att bereda vidgad rätt för kvinnor till anställning i statstjänst. Detta innebär att av de statliga befattningar, som äro av den vikt och betydenhet att konungen utfärdar fullmakt åt deras innehavare, skola en del, och kanske den övervägande, föreslås tillgängliga för kvinnor.

Början till ett sådant reformarbete är gjord för en del år sedan. Det är allmänt bekant hur riksdagen 1907 antog och 1909 bekräftade ett tillägg till 28 §

i regeringsformen, varigenom lärare- och läkaretjänster samt beställningar vid inrättningar för vetenskap, slöjd och skön konst öppnades även för kvinnor. Det förslag, som väntas till innevarande riksdag, torde med en sannolikhet, som nästan är visshet, kunna antagas få en betydligt större omfattning. Det är den civila statstjänsten i allmänhet det gäller; det vill säga den administratiella liksom den juridiciella förvaltningen samt kyrkans tjänst. Enligt förljudande komma en del befattningar att undantagas såsom icke lämpliga att innehas av kvin-

nor. Däremot är det ännu icke känt vilka de områden äro, som komma att be-tecknas som förbjuden mark. Det är därför med en viss spänning som de sak-kunnigas betänkande och Kungl. Maj:ts förslag emotes.

Ett önskemål är emellertid redan nu att uttala och det är ganska väl grundat, ty det har erfarenheten själv till basis. När riksdagen förra gången genom en grundlagsändring öppnade fullmakts-tjänster för kvinnor, insköt en bestäm-melse att konung och riksdag gemensamt skulle fastställa de grunder, enligt vilka kvinnor skulle kunna befordras till stats-tjänsterna i fråga. Detta förbehåll, som väl närmast avsåg ordnande av löne- och pensionsförhållanden o. dyl., har i prak-tiken befunnits vara ett hinder av be-svärlig beskaffenhet. Under de år, som gått sedan 28 § fick sin förändrade ly-delse, ha statsmakterna hunnit fastställa "grunder" endast beträffande adjunkts- och lektorstjänster samt vissa rektorsbe-fattningar. Var gång bestämmandet av dylika grunder bragts å bane, har hela principdebatten tagits om ifrån början. Från att vara en lagbestämmelse har till-lägget till 28 § närmast blivit en diskus-sionsfråga. Under sådana förhållanden ger sig önskemålet för framtiden av sig självt. Må de bestämmelser om kvinnas befogenhet att bekläda civil statstjänst, vilka väntas föreslagna i regeringsfor-men, ge tydligt besked och vara fria från alla sådana extra villkor, som visserligen för ögonblicket kunna göra det lättare för riksdagen att svälja det nya pillret men som i längden riskera reformens effektivitet.

När regeringen nu går att framlägga förslag om vidgad rätt för kvinna att bekläda statstjänst, torde detta åtminstone delvis ha sin grund i från kvinnohåll gjorda framställningar. Och kvinnorna ha allt skäl att med tacksamhet erkänna dess redan ådagalagda förståelse för ett rättvist krav.

Vad vi begära är, att ingen kvinna på grund av sitt kön skall utestängas från ett ämbete, som hon eljes skulle ha för-utsättning att väl förvalta. Tanken är gammal och enkel nog, men den kommer helt visst att ännu möta motstånd, innan den når förverkligande. För dem som till äventyrs med fruktan och för-trytelse i fantasien måla kvinnornas in-vasion i statsförvaltning och kyrka bör det dock vara till någon hugsvalelse att frågan i själva verket endast rör sig om att kvinnor med samma utbildning och lika kompetens i övrigt skola få tävla med män vid sökande av befattningar. Det blir den mest meriterade, som får försteget, och varför skulle någon a priori misströsta å det egna könets väg-nar.

Blir reformen verklighet, och det finnes grundad anledning att hoppas där-på, komma förhållandena sannolikt att ställa sig så, att kvinnorna endast så småningom, steg för steg, komma att finna användning inom statsförvaltning och kyrka. På båda hållen ha de dock en uppgift att fylla, dels en kvalitativ, då de representera en från männen art-skild mänsklighet, dels en kvantitativ, enär såväl kyrka som stat icke utan svå-righet rekryterar tillräcklig arbetskraft.

Den nya giftermålsbalken.

Lagberedningens förslag till ny giftermålsbalk, som jämte ett innehållsrikt betänkande avgavs den 31 augusti 1918, har under senare delen av år 1919 varit föremål för lagrådets granskning för att sedermera med några smärre ändringar framläggas för riksdagen i Kungl. Maj:ts proposition n:r 15 den 19 december 1919. Lagrådet har på det stora hela taget funnit lagberedningens förslag innebära en god lösning av förevarande spörsmål — reglerande av äktenskapets rättsverkningar — och de ändringar lagrådet föreslagit ha till övervägande del varit av formell natur. Målsmanskapets avskaffande förklaras icke innebära annat än ett lagfästande av den gestaltning, som förhållandena till följd av ändrade etiska och sociala åskådningar redan faktiskt tagit. Vad nyheterna i lagen beträffar, anses dessa i stort sett vara väl försvarade. Som bekant har lagberedningen föreslagit en förändrad karaktär av det gamla begreppet giftorätt. Lagrådet förklarar, att förslaget synes på ett erkännansvärt sätt hava löst uppgiften att med bevarande av det värdefulla hos egendomsgemenskapen tillgodose den gifta kvinnans berättigade krav på större ekonomisk rörelsefrihet.

Av de ändringar, som med ledning av lagrådets erinringar föreslagits i den kungliga propositionen och som förtjäna att påpekas, är bl. a. den att i bestämmelsen om inskränkning i makes rätt att förfoga över giftorättsgods lagberedningen använt uttrycket "avyttra" under det att däremot propositionen upptagit uttrycket "avhända sig" såsom innefattan-

de även avhändande genom exempelvis gåva. Likaså har vid bodelning vid den ene makens död en mindre ändring vidtagits för att tillgodose den avlidnes arvingars intresse.

I riksdagen ha åtskilliga motioner väckts med olika yrkanden, en del på avslag av propositionen, en del på åtskilliga ändringar i densamma. Bl. a. har redaktör Mauritz Hellberg motionerat om ändring i bestämmelsen om hustrus rätt till namn, sålunda att han föreslår att gift kvinna utan anmälan skall ha rätt att fortfarande även efter äktenskapets ingående få bära sitt flicknamn.

Som nämnts föreligger förslaget i den kungl. propositionen n:r 15 den 19 december 1919. Denna proposition finnes att rekvirera i Stockholm hos Nordiska Kompaniet och i landsorten genom varje bokhandel till det billiga priset av 22 öre. Propositionen innehåller icke allenast lagförslaget utan även dels lagrådets yttrande, dels också justitieministerns utförliga yttrande till statsrådsprotokollet, vilket giver en synnerligen klar framställning såväl av huvuddragen av den gällande rätten som lagförslagets principer. Den kvinnliga ledamoten av Lagberedningen fru Emilia Broomé har även utgivit en instruktiv redogörelse för förslaget, kallad: *Hustruns ställning enligt förslaget till ny giftermålsbalk*. Denna finnes att rekvirera från Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, Brunkebergstorg 24, Stockholm, till ett pris av 40 öre.

EVA ANDÉN.

Internationella kongressen i Genève 6—8 jan. 1920.

Stormen har lagt sig till ro därute i Europa. I över fyra år svepte den fram med allmakt, ödelade städer och byar och fruktbara provinser. Den gick över lik och gravar, över krossade hjärtan och lemlästade kroppar. Ett fåtal människor lyftes upp på höga berg; de skådade ut över all världens härlighet, och de lockades av allt det, som makt och våld kunna erövra. Än sedan om också alla hänsyn måste vika, om sanning och lögn förväxlades! Kanonernas dån överröstade så mycket, och jämmerrop och suckar nådde icke upp på de höga bergen, där de stora stirrade sig blinda på ständigt skiftande, ständigt tju-sande mål långt borta vid horisonten. De små — de drevos ut i flockar mot fasa, död och förtvivlan. De gingo framåt utan att vackla. Ofta sjöngo de på vägen... Världens hjärta förblödde, men världens samvete teg. Endast kanonerna tjöto.

Ären gingo. Människorna började nästan att vänja sig vid lidandet. De sågo bort från det, som var vämjeligt; de lyssnade till trumpetfanfarer men icke till jämmerskrin. Oändliga värden voro ödelagda och fördärvade, men alla begrepp och omdömen hade blivit kullkastade. Man visste knappt vad som var guld och vad som var koppar längre. — Så smånigom började den väldiga stormen att sakta utav. Ännu drogo iskalla vindar från land till land; ännu hängde molnen svarta och tunga över en sargad och blödande världsdel. Men kanonerna

tystnade, och folken började tala. Ett otydligt, förvirrat sorl steg upp ur deras mitt. Men ännu sovo deras samveten.

Så skedde undret. H u r det skedde, veta vi icke, n ä r det skedde, veta vi icke heller. Det var icke ett genomträngande rop, som väckte oss ur dvalan; det var icke en himmelens blixst som öppnade våra ögon. Det var bara ett litet barn — någonstans där borta i världen — som började gråta...

Vi gingo ögon att se och öron att höra.

Den 6 jan. 1920 samlades ett litet antal människor från olika land, såväl krigförande som neutrala, i den historiskt bekanta sal i Ateneum i Genève, där år 1863 det Internationella Röda Korset instiftades. Man såg engelsmän och tyskar, italienare och österrikare, amerikanare, holländare och svenskar. En påvlig delegat, en fransk representant för Romain Rolland-riktningen, kväkare, judar och pacifister, konservativa, liberaler och socialister — alla sorter voro företrädde, och alla välkomnades lika varmt i det gästfria Schweiz, som naturligtvis självt var talrikt representerat. Syftet med kongressen var att bilda en internationell sammanslutning med säte i Genève, av de föreningar och enskilda personer, som redan börjat eller nu ville börja hjälpsamhet i de av kriget och hungersnöden förhärjade länderna. Denna verksamhet skulle huvudsakligast inrikta sig på barnens och mödrarnas nöd, söka så vitt möjligt rädda framtidens släkte från

den kroppsliga och själsliga undergång, varav det nu hotas. Man skulle skaffa sig klara begrepp om hur det ser ut i de olika länderna efter flera års världskrig och hungerblockad, och detta möjliggjordes därigenom att Röda Kors-delegerade, som under månader genomrest Europa härs och tvärs, nu i detalj redogjorde för sina iakttagelser och sitt arbete.

Hur stora svårigheter man har att bekämpa framgår bland annat därav, att det t. ex. i Tjeckoslovakien endast finnes en läkare på 50,000 invånare, att Ukraina är som en enda pesthärd, där halvnakna och hungrande människor ligga och dö, icke i sjukhus eller baracker, utan på bara marken, att i Tyskland barnsängsfebern stigit med 80%, och läkarna anse sitt där sedan 25 år tillbaka omsorgsfullt utförda arbete för tuberkulosens bekämpande bortkastat och tillintetgjort. Ty mot 1,350 dödsfall av tuberkulos i det Tyska riket år 1914, står år 1918 ett antal av 33,600. Reflexionerna göra sig själva. I Budapest måste sjukhusen stängas av brist på linne och förbandsmaterial, i Polen och Serbien finnas hundratusentals föräldralösa barn som måste omhändertagas, — och i Wien begås dagligen självmord av svältande olyckliga.

Allt detta och mycket mera framlades på kongressen icke av veklagande och välmenande idealister, som stodo det praktiska livet fjärran, utan av erfarna specialister på det sociala området, vilka alla hade arbetat och arbetat med framgång under hart när oövervinneligt svåra förhållanden. Alla enades om att denna internationella nöd endast kan be-

kämpas genom internationell sammanhållning och hjälporganisation. Och man tyckte sig känna att här fanns äntligen ett mål, om vilket alla kunde enas. Här upphörde nationella gränser, partiintressen och konfessionella murar att existera. Ty här gällde det mänskligheten! Och vi alla, som hade förmånen att vara med om de rätt så ansträngande kongressdagarna, fingo en stark övertygelse om att vi hade deltagit i bildandet av det verkliga nationernas förbund, som mänskligheten så väl behöver.

Vilka voro nu de människor, som samlats i Genève? De svenska representanterna för föreningen "Rädda Barnen", fröken Gerda Marcus, fruarna Elin Wägner och Elisabeth Krey-Lange samt undertecknad, studerade med äkta svenskt intresse de olika personligheterna från så vidt skilda land, som alla hade sin egen individuella prägel, sina rätt så markerade åsikter och arbetsmetoder. Medelpunkten och själen i församlingen, från vilken en oändlig värme, en hängiven offervilja ständigt utstrålade, var initiativtagerskan, miss Eglantyne Jebb. Lång och smärt med snövit hår men hy som en sjuttonåring — med en känslighet och en emottaglighet för intryck, som aldrig behövde ord eller förklaringar utan som alltid rätt uppfattade det innersta i en människas tanke, det verkliga i hennes uppsåt — föreföll hon oss alla som en synlig och levande inkarnation av barmhärtigheten. Hennes vän mrs Hawker representerade den engelska föreningen "Armenian Relief Fund". Det var hon, som med tårar i ögonen försäkrade oss att det engelska folket säkert aldrig annat att

blockaden skulle få så fruktansvärda följder, visa sig som ett långt grymmare vapen än U-båtskrig och bomber. Från England kommo även major Haden Guest och Dr. Hector Munro, båda medlemmar av Labour Party, sjudande av liv, idealitet, humor och uppslag. Lady Muriel Paget var en fullblodsaristokrat med vackra rörelser och ett energiskt verksamt liv. Det är hon som organiserar arbetet i Tjeckoslovakien, hon som reste till Genève från London blott för att vara med om ett sammanträde, under några få timmar. En brinnande eldsjäl har den lilla kväkerskan miss Pye. Hon, som aldrig blivit bestulen, vilkens järnvägs-sändningar med kärleksgåvor aldrig behövt bevakas av beväpnade män. "Gud tar hand om oss", säger hon stilla. Och det blev tyst i församlingen.

Frankrikes representant, Madame Jouve, är glad och vital. Hon är gift med poeten Jouve, en av Romain Rollands intimaste vänner. Men hon har ingen lätt ställning i sitt eget land, där chauvinismen ännu talar så högljudda ord.

Påven skickade en blid och värdig kardinal Maleoni som sitt ombud. Italienska nationen företräddes av greve Vinci, en av Röda korsets delegerade, som med stolthet berättade att italienska Röda Korset under alla krigsåren arbetat tillsammans med fiendernas Röda Kors. Därigenom hade många lidanden och många svårigheter kunnat undvikas. Det bästa talet med de värdefullaste praktiska uppslagen hölls kanske av en schweizare, Mr Frick, som länge arbetat i Wien. Schweiz representerades även på ett utomordentligt sätt av dr. Ferrière, M:me d'Arcis (som grundat

den stora föreningen Union Mondiale des Femmes), Mr Micheli, den politiske redaktören av Journal de Genève, samt major Lederrey, som under oerhörda strapatser och ständig livsfara berest det orientaliska Östeuropa. Den tyska representanten fru Adèle Schreiber är en mycket skicklig talarinna, som behärskar alla språk och som rör sig med takt och klokhet på de mest skilda områden. Hon vann stora sympatier genom det enkla, värdiga sätt, varpå hon framställde sitt lands behov av hjälp och även dess varma önskan att hjälpa till med världens återuppbyggande.

Många beslut ha fattats. Enkla, vidhjärtade stadgar ha antagits. Mycket intensivt arbete har påbörjats och kommer väl att utföras under de närmaste åren. Om ett kan allmänheten vara övertygad: genom det praktiska sätt, varpå organisationen grundats kan den Internationella Föreningen Rädda Barnen absolut åtaga sig att hjälpen kommer dit, där den mest och snabbast behöves, och gåvorna utdelas under den noggrannaste personliga kontroll av medlemmarna själva.

Det arbete vi åtagit oss innebär intet allmosegivande, ingen välgörenhet. Det är helt enkelt en social plikt, vi vilja fylla. Mot framtidens människor, mot ännu ofödda slakten, som få leva på den jord som vår generation gjort så blodbesudlad, så fruktansvärt obeboelig. Envar kan giva något, av sin tid, av sina ägodelar, av sin kärlek, av sin tro.

Barnet gråter. Låt oss torka dess tårar.

FANNY WILAMOWITZ-MOELLENDORFF.

Kringblick.

Spanjorskornas sociala uppvaknande.

Internationella kvinnorösträttsalliansen har utfärdat sin officiella inbjudning till den bebådade kongressen i Madrid i vår. Den ordinarie generalmönstringen av alliansens styrkor, utebliven sedan 1913 i Budapest, kommer således att äga rum i de svartblickande, mantillklädda spanjorskornas huvudstad. Med någon undran ser man fram emot händelsen. Även om man sedan länge känt till Emilia Pardo Basans namn och alltid erfarit en viss genans vid tanken på att Spanien består sig med en kvinnlig universitetsprofessor, medan man i Sverge alltjämt fördröjer fastsländet av "grunderna" till slik nymodighet, har man ingen uppfattning haft av att spanjorskorna voro mogna för kvinnosaksagitation. Den nya tiden rider dock fort även i serenadernas och tjurfäktningarnas land. Miss Chrystal Macmillan, som varit nedrest till Madrid för att göra undan en del förarbeten till kongressen, har en del att berätta härom.

Om Spanien även varit det sista av Europas länder, skriver hon i januarihäftet av *The International Woman Suffrage News*, där kvinnorna gjort något för att förbättra sin sociala ställning, så ha de, sedan det första steget nu tagits, gjort en hastig frammarsch. I olika städer ha under de två sista åren kvinnosaksföreningar bildats. Den äldsta, *Liga Espanola para el Progreso de la Mujer*, har sitt huvudkvarter i Valencia. Föreningens ordförande, Senora Ana Bernal, redigerar också rösträttstidningen *Redencion*. Något senare tillkommen är *Union de Mujeres de Espana*, den förening som inbjudit rösträttsalliansen att hålla sin kongress i Madrid. Ordförande för denna är en Marquesa del Ter, och föreningen har sitt säte i Madrid. Men ännu tvenne nybildade kvinnoorganisationer existera, *Asociacion Nacional de Mujeres Espanolas*, utgrenad över hela Spanien och ledd av en framstående spansk affärskvinna, Maria Espinosa, samt *Federacion International Femi-*

nina, vars ordförande, Senora Celsia Regis, ger ut och på eget tryckeri trycker kvinnotidningen *La Voz de la Mujer*.

Ett särskilt drag i den spanska kvinnorörelsen är bildandet av *Accion Social Catolica*, som står direkt under katolska kyrkans ledning och givetvis inte upptar som medlemmar annat än katoliker, då däremot övriga kvinnosaksorganisationer, naturligtvis stå öppna för alla, oberoende av deras religiösa ståndpunkt. Hans Helighet påvens nyligen uttalade mening att "vi skulle önska se kvinnorna som väljare överallt" har utan tvivel varit bestämmande för bildandet av den katolska kvinnosaksföreningen. Ett manifest har också nyligen varit synligt i pressen, där föreningen med styrka framförde kravet på rösträtt för kvinnorna. Den katolska kyrkan, smidig som alltid när det gällt att behålla greppet om mänskorna, har synbarligen ögonen öppna för att här är en rörelse som inte kan hållas tillbaka, och med vanlig klokhet tar den så själv hand om saken. Faktiskt har på varje plats, där filialer av de övriga kvinnoföreningarna bildats, omedelbart en katolsk sådan tagit form.

I Indialand. I engelska kvinnosaks-kretsar är man för närvarande livligt intresserad av hinduiskornas rösträttsfråga. Med stort beklagande har man mottagit underrättelsen om att underhuset avslagit tilläggs-motionen till den indiska reformbillen om rösträtt även för kvinnorna. *National Union of Societies for Equal Citizenship* och *Women's Freedom League* ha telegrafiskt till ordföranden för den indiska nationalkongressen — kongressen sammanträdde i januari i Amritsar — uttalat sitt beklagande av sakens utgång i underhuset, och I. W. S. A. har skickat ett telegram av följande lydelse: Internationella kvinnorösträttsalliansen, representerande 26 anslutna länder, litar på att den indiska nationalkongressen med kraft röstar för kvinnlig rösträtt i Indien.

Sverge har i dessa senaste veckor haft besök av Sarojini Naidu. Den som haft det utsökta nöjet att få höra eller vara tillsammans med den begåvade skaldinnan från den fjär-

ran Östern, den oförlikneliga vältalaren och den tjugande människan, har det starkaste intryck av orimligheten att vid ett reglerande av Indiens ställning och dess invånares sociala rättigheter de indiska kvinnorna, som kunna låta sig representeras av en sådan personlighet, skola uteslutas från erkänt medborgarskap och socialt medinflytande. Visserligen måste Sarojini Naidu som den överlägsna begåvning, högt kultiverade och förnämnt intelligenta mänska hon är stå betydligt över genomsnittsnivån av sitt lands kvinnor, men den gren, på vilken en sådan blomma springer ut, är livskraftigt rik och kan under inga förhållanden förkastas. De underrättelser som nå oss här i Västerlandet om de indiska kvinnorna i dessa dagar äro ock-

så ägnade att bestyrka detta. Det finnes en starkt vibrerande, kraftigt pulserande rörelse bland kvinnorna från landets ena ände till den andra, skrives från Lahore. Det höres ihållande fordringar från kvinnohåll på utbildning, folkundervisning, bättre bostäder, arbetarlagstiftning m. m. Direkt erkännande av kvinnornas kapacitet har också nyligen givits. En kvinna har utnämnts till ledamot av nämnden för universitetet i Mysore, och i Bombays och Madras kommunalstyrelser ha kvinnor tagit plats. Vad än den regeringskommitté, som uttalat sig om de indiska kvinnornas ställning, kommit till för resultat, Indiens kvinnor vinna långsamt men säkert fast fot i det kommunala och politiska livet i sitt land.

Birgitta.

Birgitta av *Emilia Fogelklou*. Albert Bonniers förlag, 1919.

Sambandet mellan Birgittas religiösa liv och hennes kvinnomedvetenhet var från början mitt huvudintresse. Men det blev onaturligt att lösrycka denna undersökningslinje från hennes personlighet i övrigt, varför arbetet svällde ut till något, som väl liknar en levnadsteckning, men snarare åsyftar ett själsporträtt.”

Så anger Emilia Fogelklou i företalet till sin Birgittabok dess innehåll. Ett själsporträtt i levnadsteckningens form — det blir detsamma som en själs utvecklingshistoria. Vilken oerhört svår uppgift, när det gäller en livsutveckling på århundradens avstånd. I sina yppersta representanter har den lärda forskningen kommit långt i genompejlandet av flydda tider. Det är mycket att åstadkomma ett lyckat porträtt eller en serie

sådana. Emilia Fogelklou har fyllt en ännu långt svårare uppgift: med en själskunskap, för vars synkraft sju århundradens avstånd icke gör konturerna dimmiga eller färgerna bleka, visar hon Birgittas personlighet såsom *levande* och *vaxande*. Så enkelt, flärdlöst och fritt från lärda åthävor liksom från självbehagligt kåserande sker detta, att det torde vara Birgitta-forskarna förbehållet att inse vilken rik, originell, i Birgittalitteraturen epokgörande bok Emilia Fogelklous *Birgitta* är.

För en sådan Birgitta-skildring som Emilia Fogelklous här föreliggande samverka historia och psykologi steg för steg, i detaljerna som i helheten. Historisk skildring är rekonstruktion av ett förflutet. Den rekonstruktion här utföres är i lika mån en rekonstruktion av det inre förloppet som av yttre förlopp och omständigheter, och innersi-

dan är den för författaren viktigare. Allt samvetsgrant utnyttjande av konkreta faktiska smådrag, av det genre-mässiga eller anekdotartade, tjänar till sist psykologien, låter det psykologiska skeendet framträda desto verkligare och livfullare — icke i en färglös abstrakt tidsrymd utan lokaliserat, med övertygande verklighetskvalitet.

Resultatet av förf:s psykologiska forskningsmetod är storartad, av slående sanning och verklighetsmust. Men hon har heller icke haft den till skänks. Medan hon levat sig in i medeltidens karakteristiska själsdrag och förnim-melseformer "har hon, tränad i modern psykologi, som hon förut var, men till- lika fördomsfritt öppen för andra tiders sätt att återge sina erfarenheter, arbetat sig fram till en helt ny och självständig psykologisk orientering av stor vikt och betydande räck- vidd. Denna sin psykologiska utred- ning framlägger hon i ett inlednings- kapitel, benämnt "Ur medeltidens själs- liv". Den klara, av typiska exempel belysta framställningen är så stillsam och enkel, att blott den mera uppmärk- samma eller mera kunniga läsaren med glad häpnad griper om denna sinnrika nyckel till en verklighetshalt i det legen- dariska och visionära. Jag citerar här ett stycke av författarens starkt koncen- trerade och konkreta framställning:

När vi moderna skola återge vad me- deltidsmänniskor yppat om sig själva eller varandra, skjuta vi gärna in små förbehåll i våra referat, så att vi själva komma på förnämt avstånd från våra sagesmän i det förflutna. Där de skrivit: "jag hörde", "hon såg", "han förnam" o. s. v., där formulera vi om:

"hon trodde sig höra", "tyckte sig se" eller rentav: "menade sig förnimma". Men vida mera fruktbärande än detta avståndstagande vore det, om vi verk- ligen bleve i stånd att rent psykologiskt förstå deras uppfattningsart. Ty i de fall, där allt detta "tyckta", "förmenta" vände om hela deras livssyn och histo- ria, andras med för resten, där är det klart, att åtminstone vederbörande själ- va verkligen upplevde något och inte bara "tyckte" någonting. Visst är att medeltidsmänniskans mottaglighet inför psykiska företeelser var annorlunda in- riktad än vår egen. Det är som reage- rade de nästan alltid kroppsligt, även in- för verkligheter av för oss andlig art (i full överensstämmelse för övrigt med ett uppfattningssätt inom den moderna sinnesrörelsepsykologien, vilket eljest fö- refaller de flesta av oss så paradoxalt).

I Katerinas, Birgitta-dotterns, kanoni- sationsprocess avges vittnesmål om föl- jande mirakel, som inträffat vid hennes bår. Biskop Tord stod invid den döda och rörde hennes hand. (Han hade träffat henne, då han ännu blott var "electus", men ej insatt i sitt ämbete. Och vid det tillfället hade han bett hen- ne om en sak: att hon till den helige fadern personligen skulle framföra hans högtidliga löfte att bli en god herde för sin hjord. Det var åtskilliga år sedan dess. Biskop Tord hade byggt på sitt ståtliga biskopsslott vid Tynnelso, och vid ett som annat hade han ingalunda försummat "att skrapa eld under sin egen gryta", som Rhyzelius säger om honom.) Då han nu stod vid Karins bår, tog den dödas hand plötsligt ett kraftigt grepp om biskopens egen och erinrade honom därigenom om hans för- gätna löfte.

Vi skulle återge en dylik erfarenhet ungefär så: biskopen mindes plötsligt sitt löfte, och då var det "som om" den döda gripit hans hand, alldeles som den gång det utlovade, enligt gällande sed, verkligen handfästes, d. v. s. genom

handslag bekräftades. Medeltidsman-
nen förnam i annan ordning och med
annan verklighetsbetoning än vi. Först
detta kroppsliga grepp (om själen?),
sedan, "som om" det varit följd, icke
orsak, erinringen. Det är som hade
denna måst gå omvägen genom en
kroppslig förnimmelse för att ur det
undermedvetnas värld nå fram till med-
vetenhet.

Vredgade, onda ord, som vi gjort oss
skyldiga till, de "bränna" oss — först
när vi förstått vår ogärning. I Birgit-
tas mun kändes plötsligt en bitter smak:
därav förstod hon, att hon syndat med
tungan.

Medeltidsmänniskan intellektualiserar
icke nödvändigt det andliga, hon tar
lika väl emot det genom något — eller
flera — av sina fem sinnen.

Efter den utomordentligt betydelse-
fulla tekniskt psykologiska analysen,
med tillämpning på konkreta typiska
exempel, följer en av estetisk och reli-
giös värdesättning åtföljd överblick
över bönen, betraktelsen och
visionen som medeltida livsyttin-
gar. Liksom sedan hela Birgitta-mono-
grafien igenom går här nykter kritik,
ibland i den vänliga humorns form, sida
vid sida med djupt sympatiskt förståen-
de och varm uppskattning.

För många av dem, som pliktenligt
hängåvo sig åt "betraktelser", blev,
framhålles det, betraktelsen aldrig ut-
gångspunkt och medel för verklig inre
erfarenhet, utan blott "ett slags fanta-
siens läggspele" eller ett stirrande ut i
det tomma.

I en tredje avdelning av inledningen
karakteriserar medeltidens bristande in-
tresse för geografi och historia och bri-
stande sinne för individualiteten. "Myc-
ket reste man, men inte till utsiktspunk-

ter och sanatorier, inte för att se konst-
verk eller träffa litterära personer, utan
till relikter och helgongravar, för själa-
bot och avlatsskatter." "Helgonets hi-
storia är — — — legend, rör sig blott
i himlaregionerna och har skuddat jor-
dens stoft av sina fötter." "Där vi räk-
na med individualiteter — — — där räk-
nade medeltiden med själamassor, som
väntades skola röra sig likformigt efter
samma rytm." Dessa satser ur karak-
teristiken citeras, emedan de bättre och
kortare än något refererande ange hu-
vudpunkterna.

Mot bakgrunden av hela detta införan-
de i medeltida själsliv i allmänhet må-
las så Birgittas utvecklingshistoria. För
Emilia Fogelklous blick uppenbara Bir-
gittas "uppenbarelser" de rikaste skat-
ter av realistisk vardagsverklighet så väl
som av andliga erfarenheter. Birgitta-
uppenbarelserna röja Birgittas intresse-
rade och vakna iakttagelse av dju-
rens liv: "Ormen och räven, skatan
och höken, måsen och humlan och alla
de andra naturväsen, som myllra i Bir-
gitta-uppenbarelsernas värld, ha föga
eller intet gemensamt med allegoriska
kyrkodjur. Hon har som ingen annan
medeltidsmänniska iakttagit naturen
själv." I "uppenbarelsernas minnes-
gömmor" ligger vittnesbördet om Bir-
gittas verksamhetsintresse för praktiska
sysslor: "Där skötes om humlegårdar
och örtesängar. Där få vi vara med
om både tvätt och spånad, där rensas
äpple och bygges och brygges och smi-
des och males och ystas."

Så som Emilia Fogelklou förstår att
använda källmaterialet, utvinnes en ri-
kedom av karakteristiska smådrag, och

emedan hon fullständigt behärskar och överblickar dem, förekommer aldrig någon torr summering, utan vart och ett flickas ledigt in just där det kommer till pass och blir bäst belysande.

Fylligt återges vad urkunderna avspeglar av Birgitta som mor. För Birgitta var moderskapet "en tankeväckare".

"Hövdungeblod och ättestolthet", "prakt- och ägodelsglädje", förkärlek för riddaridealet som det högsta kristliga hade Ulfåsa-frun. Till det "kyrkosamt och asketiskt fromma" drogs hon även under Ulfåsa-åren. Pilgrimsfärderna — i makens sällskap — till Nidaros i Norge och till Santiago de Compostela i Spanien äro inledningen till den nya livsfas, som fullgången inträder vid mannens död.

Birgittas "utkorelse" skildras oefterhärmligt. Det för Emilia Fogelklou karakteristiska i greppet på ämnet är något, som icke kan läras ut som en forskningsmetod. Litteraturvetenskapligt, historiskt och psykologiskt källstudium efter bästa metoder kunna icke tillsammans få fram vad här ges i kärnpunkten om Birgittas utkorelse och som går som levande underström under alltsammans: fakta, sannolikheter, tradition, legend. Detta oefterhärmliga, icke på metodens väg meddelbara är kortast sagt inre erfarenhet om vad utkorelse, vad personlig uppenbarelse, personligt upplevd och mottagen gudomlig sändning är.

"Gestalter och röster i Birgittas uppenbarelsevärld" framföras i det så benämnda kapitlet burna av Birgittas konkreta själsliv och genomlysta av religiös

betydelse. Utan ett ord av polemik eller kritik mot tidigare skumögd forskning, rent positivt, rättas moderna fördomar med avseende på Birgittas eget sätt att uppfatta sina realistiskt detaljerade visioner. På mer än ett ställe i uppenbarelserna säger i själva verket Birgitta själv uttryckligen, att dessa äro "liknelser". "Änglar och djävlar hava ej sådana lemmar eller sådana samtal, enär de äro andar, utan deras godhet och ondska visas för kroppsliga ögon i en dylik bild."

Birgittas själsvårdande verksamhet i Sverge, för Sverges ridderskap, Sverges kungahus, präster och lekmän, hennes inflytande och växlingen av framgång och motgång i avseende på hennes stora plan och "uppdrag" från Gud: klosterstiftelsen, tecknas i kapitlet "Alvastratiden". Åt "regeln", Birgittas ordensregel, är ett särskilt kapitel ägnat. På några få sidor får man en konkret insikt i dess speciella karaktär. Vi få konstatera det frikostiga, storvulna, småaktighetsfria i hela andan, prägel av "Birgittas vänligt omtänksamma husmoderlighet" — påvisad i bestämda enskilda drag — ej mindre än det betydelsefulla i Maria-officiet, "där inte något manspersonligt komplement utan en kvinnoväsendets urbild och förklaring sökes och mötes."

Livet tog för Birgitta "större former än hennes egna drömmar". Den av henne i anden skådade klosterstiftelsen fick hon ej se förverkligad, ej själv förstå. Hon drevs att "gå ut i världen som sändebud och förkunnare. Det är ej, när Vättern fryser till, utan när isarna lossa, som folktron ser Sancta Britas ande

fara över vattnet." "Till Rom" går Birgittas väg. Fruktansvärt är tillståndet i Europa. I "digerdödens", den härjande pestens spår rasa judeförföljelser och andra uttryck av upprört, vanvettskrämt själstillstånd. I jubelårets (1350), jubelavlatens Rom stå altaren taklösa och brukas kyrkor till uthus för hundar och människor. Birgitta gör sina trägna vandringar till avlatskyrkor och helgonstationer, men hon talar även den bestraffande sanningens ord till påvens legat och till upproriska folkskaror. Hon går icke blott "börens och späkningarnas och visionernas" väg utan också "förkunnarevägen, likt profeterna". Birgitta väcker hat och möter hot. Fruktan känner hon icke. Hon samlar sitt husfolk till aftonpsalm och "mitt i farligheten uppstämna de: 'Ave maris stella'."

I en serie innehållsmättade kapitel upprullas bilden av Birgittas liv i Rom: hennes förhållande till dottern Karin, hennes verksamhet som "själars moder" och som förkunnare, hennes ställning till omgivningen i Rom och till påvarna, hennes dagordning — allt inställt i den historiska och kulturella miljön, allt konkret och färgstarkt, men på samma gång ordknappt och försynt berättat, så att detaljerna leva men förtona i varandra. Själsporträttet är alltjämt huvudsak och har för övrigt i denna avdelning fått sitt eget kapitel: "Birgittas själstillstånd".

Vid berättelsen om och beskrivningen av Birgittas besök hos drottning Johanna i Neapel — i resekapitlet "På vandring" — ägnas huvuduppmärksamheten icke åt den fantasieggande episoden mellan Johanna och Birgittas son

Karl, "världens son", utan åt Birgittas därav föranledda själskamp och dess fortsättning i hennes inre kamp för hans själ efter hans plötsliga död, en kamp, som "fräter sig igenom hela den långa resan" till Jerusalem.

Boken slutar med den gripande skildringen av Birgittas sjukdomstid efter återkomsten till Rom, med dess anfäktelser och slutliga hugsvalelse, och av hennes död. Den följes av en studie över "uppenbarelsen" som litteraturprodukt, över deras litterära, intellektuella och teologiska innehåll och förutsättningar, och av en avslutande överblick över den "efterglans" Birgitta lämnat, en berättelse om hennes kanonisation och om hennes klosterdröms förverkligande i Vadstena-klostret och övriga Birgittinerkloster.

Slutorden om Birgitta ha en monumental enkelhet och kraft, som i läsarens minne återkalla vad Emilia Fogelklou tidigare i boken yttrat om Birgittas likhet med "hård svensk klippgranit":

"På en gång profet och domare, kämpe och moder, står hon och skådar, väger, strider och föder i själarnas värld. Hon har intet av specialist över sig, intet fackområde för sitt ljus. — — — Hon var sig själv — Birgitta, en bland dem ur vilkas väsen det efter sekler alltjämt talar så: 'den som är nära mig är nära elden' — den heliga!"

Elden, den heliga, utan dess låga kan en så dan monografi över ett religiöst geni icke uppstå, ett verk av vederhäftigaste vetenskapliga forskning, genomlyst av inspiration.

HILMA BORELIUS.

En populärvetenskaplig tidskrift av högsta rang!

VETENSKAPEN och LIVET

"En utmärkt tidskrift". (N. D. A.)

"En trevlig populärvetenskaplig tidskrift." (D. N.)

Årg. 1919. 6 häft å 2:25.

"En bra populärvetenskaplig tidskrift." (G. M. P.)

"Ett innehållsrikt vetenskapligt magasin." (A. B.)

HUGO GEBERS FÖRLAG.

Tidskriften HERTHAS

annonspriser: netto.

Ruta om åttondels sida: 65×50 mm.	Ruta om fjärdedels sida: 65×101 eller 131×50 mm.	Ruta om halv sida: 131×101 el. 65×204 mm.	Hel sida: 131×204 mm.
1 gång Kr. 6:25	1 gång Kr. 11:—	1 gång Kr. 20:60	1 gång Kr. 36:50
5 gånger 27:80	5 gånger 49:50	5 gånger 95:—	5 gånger 174:60
10 " 53:75	10 " 96:25	10 " 185:60	10 " 336:85

STÄNDIG UTSTÄLLNING AV
BRODERIER & KONSTVÄVNADER
MATERIAL OCH PÅBÖRJADE ARBETEN

RÅD VID INREDNING AV VÅNINGAR
ATELIER FÖR GOBELINLAGNING

A/B NORDISKA KOMPANIET
THYRA GRAFSTRÖM, STOCKHOLM

HEM TREVNAD

Praktisk tidning för hemmet utgiven av Fredrika-Bremer-Förbundet.

Redaktör: Fanny Ekenstierna.

Utkommer under 1920 med 24 åttasidiga n:r. Prenumerationspris: helt år kr. 2:50 halvår kr. 1:40, kvartal kr. 0:80. Prenumeration sker å posten.

Innehåller berättelser, poem, levnadsteckningar, religiösa, etiska och sociala uppsatser, artiklar i diverse ämnen samt en rikhaltig praktisk avdelning.

Inbundna årgångar för 1917 kr. 2:— och för 1918 kr. 2:50 pr exemplar.

I N N E H Ä L L

Vi hustrur. *Av Agda Montelius.*

Inbjudan till Internationella kvinnorösträttsalliansens åttonde kongress.

Statstjänsten.

Den nya giftermålsbalken. *Av Eva Andén.*

Internationella kongressen i Genève 6—8 jan. 1920. *Av Fanny Wilamowitz-Moellendorff i. Fock.*

Kringblick.

Birgitta. *Av Hilma Borelius.*

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN
EN KRONA HIT... EN KRONA DIT...

SVEA VÄXT

BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

Liksom även **SVEA GRÄDD**
för bordet, stekning och bakning.

Samma oöverträffade kvalité som före kristiden.